

bijlage

Geweld tegen mensen met een publieke taak

Ons kenmerk
5463248

Bijlage nummer 4
Horend bij Eerste Halfjaarbericht politie 2024

Inleiding

Mede namens de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna BZK) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna SZW) informeer ik u over de uitvoering van de motie van de leden Sneller en Mutluer¹, waarin de regering wordt verzocht om meer aandacht voor en onderzoek naar het veilig houden van beroepsgroepen met een publieke taak, en de motie van lid Van der Werf² over het oprichten van een samenwerkingsverband voor werkgevers en werknemers van beroepsgroepen die onder druk staan. Aanvullend op de beantwoording op de vragen van de leden Sneller et. al. van 9 januari jl.³ waar eerder uitvoerig is ingegaan op de activiteiten die al in gang zijn gezet (door werkgevers) op het tegengaan van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak, informeer ik uw Kamer hierbij. Daar waar gesproken wordt over werknemers omvat dit ook doelgroepen die geen klassieke werkgever hebben, zoals bijvoorbeeld zelfstandige journalisten en politieke ambtsdragers.

Werkgeversverantwoordelijkheid van het ministerie van Justitie en Veiligheid

Om invulling te geven aan mijn eigen rol als werkgever van de uitvoeringsorganisaties van het ministerie van Justitie en Veiligheid (hierna JenV) is het project 'Werkgeversrol bij Agressie en Geweld tegen medewerkers van JenV' gestart. Er wordt veel van onze medewerkers in de uitvoering gevraagd, gezien de aanhoudende druk op de IND, het COA, DJI om een paar voorbeelden te noemen. Dit project richt zich op werknemers die bij hun taakuitvoering te maken hebben met een (voorstelbare) dreiging. Er wordt ingezet op het bieden van concrete en eenduidige handvatten op het gebied van preventie, incidentmanagement en zorg en nazorg. Daarnaast richt het project zich ook op afgeschermd werken en het beter kunnen inschatten van veiligheidsrisico's. In het project zijn 12 uitvoeringsorganisaties vertegenwoordigd⁴.

¹ Kamerstukken II 2023/24, 36410-VI, nr. 50

² Kamerstukken II 2022/23, 36360-VI, nr. 19

³ Kamerstukken II 2023/24, 2023Z18870

⁴ Zijnde het OM, de Politie, de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), de Raad voor de Kinderbescherming, (RvdK), het COA, het Nederlands Forensisch Instituut (NFI), de dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V), Screeningsautoriteit JUSTIS, de Justitiële Informatiedienst (JUSTID), het CJIB, de NCTV en de IND

Voor politiemedewerkers deel ik de werkgeversverantwoordelijkheid met de politie. De politie heeft vanuit goed werkgeverschap de verantwoordelijkheid om de (fysieke en mentale) risico's van het politiewerk te (her)kennen, te beperken en (waar mogelijk) te voorkomen. Geweld en agressie tegen politieambtenaren vormt hier een onderdeel van.

In de Kadernota Arbeidsomstandigheden is vastgelegd hoe de politie concreet invulling geeft aan de Arbeidsomstandighedenwet. Door middel van risico-inventarisatie en -evaluatie worden gezondheids- en veiligheidsrisico's geanalyseerd om risicobeperkende maatregelen te nemen. Daarnaast is de Arbocatalogus van de politie beschikbaar, met daarin afspraken over de wijze waarop aan de verplichtingen uit de Arbowet wordt voldaan. Deze biedt een overzicht van werkinstructies, werkprocessen, beleid en wet- en regelgeving rondom onderwerpen zoals fysieke veiligheid, mentale gezondheid, sociale veiligheid en weerbaarheid. Specifiek rondom geweld tegen politieambtenaren (GTPA) is een uitvoeringsregeling opgesteld, waarin het doen van aangifte expliciet is opgenomen. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt in principe bij de politieambtenaar, maar deze wordt hierin ondersteund door andere betrokkenen, zoals zijn/haar operationeel leidinggevende en teamchef en de casemanager GTPA. Het doel is om de collectieve norm te bekrachtigen: geweld tegen politieambtenaren wordt nooit getolereerd en krijgt altijd een vervolg.

Zoals ook aangegeven in de beantwoording van de Kamervragen d.d. 9 januari jl.⁵ onderschrijf ik met de minister van BZK het belang van een normstellende reactie richting de agressor. De norm 'Stop Agressie Samen', ontwikkeld door BZK in samenwerking met vertegenwoordigers van het openbaar bestuur en in januari 2023 gelanceerd⁶, helpt werkgevers in het openbaar bestuur om duidelijke en gelijke grenzen te stellen bij agressie en geweld. De norm stelt een grens die nooit overschreden mag worden. Onderdeel hiervan is dat de werkgever zorgt voor een veilig werkomgeving; bij een incident komt de werkgever onmiddellijk in actie. Het is van belang dat werkgevers dit ook opnemen in het beleid van de eigen organisatie, zoals dit bijvoorbeeld binnen verschillende sectoren is opgenomen in het protocol dat de stappen beschrijft na incidenten met agressie en intimidatie. Zo wordt duidelijk gemaakt vanuit de werkgever dat agressief en intimiderend gedrag niet getolereerd wordt en dat direct gereageerd dient te worden bij een incident.

Het aanspreken van grote werkgeversorganisaties en veiligheidsregio's

In de motie Sneller et. al. vraagt u de regering om ook de grote werkgeversorganisaties en veiligheidsregio's aan te spreken op hun verantwoordelijkheid. Brandweermensen die te maken krijgen met geweldsincidenten moeten na een heftige gebeurtenis worden ondersteund. In het veiligheidsberaad van 9 oktober jl. ben ik in gesprek gegaan met de voorzitters van de veiligheidsregio's over geweld en agressie waar brandweermensen mee te maken hebben. Dit was een goed en constructief gesprek. De veiligheidsregio's hebben mij recent aangegeven te werken aan een landelijke modelregeling PTSS.

⁵ Kamerstukken II 2023/24, 2023Z18870

⁶ Minister Bruins Slot lanceert norm 'Stop Agressie Samen' | Nieuwsbericht | Veiligepubliekdienstverlening.nl

Daarbij wil ik benadrukken dat verschillende werkgevers al diverse handvatten en protocollen bieden voor een effectieve aanpak van agressie en geweld. Ook de pagina van de Rijksoverheid over veilige publieke dienstverlening gericht op ambtenaren biedt hierbij ondersteuning aan werkgevers. Hier vindt men bijvoorbeeld ook meer informatie over het verhalen van schade op de dader⁷.

Tevens verzoekt de motie Van der Werf d.d. 30 juni 2023⁸ de regering om, naar voorbeeld van PersVeilig, een samenwerkingsverband op te richten voor werkgevers en werknemers met een veilige publieke taak. Gezien het feit dat dit een groot aantal beroepsgroepen betreft met elk een eigen karakter, is het belangrijk dat dit thema door de beroepsgroepen zelf wordt opgepakt zodat zij dit kunnen vertalen naar hun eigen organisatiecontext. Om aan de motie tegemoet te komen heeft het Rijk met het inrichten van een interdepartementale tafel waarbij de grootste beroepsgroepen vallend onder de verschillende departementen vertegenwoordigd zijn, een start gemaakt om kennis op dit thema binnen het Rijk zoveel mogelijk bijeen te brengen en te delen. Op deze wijze kunnen ervaringen gedeeld worden en kan men elkaar adviseren opdat werkgevers worden ondersteund in de uitwisseling van kennis en expertise op dit thema. Daarnaast wordt op diverse Rijksoverheidspagina's gericht informatie en handvatten gedeeld met (werkgevers van) beroepsgroepen met een veilige publieke taak, zoals bijvoorbeeld een handelingskader doxing. Op dit moment wordt gewerkt aan een algemene Rijksoverheidspagina dat een integraal overzicht biedt en waarbij al deze beschikbare websites samenkomen. Zoals ik heb aangegeven in mijn beantwoording van de Kamervragen d.d. 9 januari jl.⁹ blijf ik daarbij benadrukken dat de aanpak van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak een verantwoordelijkheid van de werkgevers zelf is en blijft. Het is belangrijk dat wij deze werkgevers voorzien van de juiste informatie zodat zij binnen de eigen organisatiecontext beleid kunnen ontwikkelen, dicht op de hulpverleners die direct ondersteuning nodig heeft bij een incident.

Onderzoek en monitoring

Tot slot roept de motie op tot onderzoek en monitoring. Het thema agressie en geweld wordt op verschillende manieren gemonitord. Zo vindt driejaarlijks het Werkonderzoek¹⁰ plaats onder alle overheidssectoren. Daarnaast verschijnt tweejaarlijks de Monitor Integriteit en Veiligheid¹¹. Deze monitor gaat over de beleving van politieke ambtsdragers en medewerkers in het openbaar bestuur en geeft inzicht in de mate waarin zij te maken krijgen met agressie en geweld. Ook monitoren de verschillende werkgevers, vanuit hun (systeem) verantwoordelijkheid de ontwikkelingen op dit terrein zelf.

⁷ Verhaal de schade op de dader | Handelen bij een incident | Veiligepubliekedienstverlening.nl

⁸ Kamerstukken II 2023/24, 36360-VI, nr. 19

⁹ Kamerstukken II 2023/24, 2023Z18870

¹⁰ Werkonderzoek onder overheidsmedewerkers in opdracht van BZK en in samenwerking met het CBS

¹¹ Kamerstukken II 2021/23, 2022D29629

Daarnaast laat ik onderzoek uitvoeren, op verzoek van de Taskforce Onze hulpverleners veilig, naar uiteenlopende fenomenen ter zake het thema. Zo faciliteer ik onder andere een onderzoeksagenda en lopen er meerdere onderzoeksopdrachten bij het WODC.

Momenteel worden onderzoeken verricht naar kenmerken van veelvuldig daderschap, naar kenmerken van slachtofferschap bij agressie en geweld tegen hulpverleners en psychosociale belasting van buitengewoon opsporingsambtenaren.

De Nederlandse Arbeidsinspectie houdt toezicht op de naleving van de Arbeidsomstandighedenwet- en regelgeving. De werkgever is verplicht beleid te voeren op het voorkomen en als dat niet mogelijk is beperken van het risico op psychosociale arbeidsbelasting (PSA), waaronder ook agressie en geweld. De risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) is de ingang voor de Arbeidsinspectie om te controleren op PSA bij werkgevers. Dit doet zij risicogericht en programmatisch. Om werkgevers te helpen risico's in kaart te brengen en maatregelen te nemen tegen agressie en geweld door derden heeft de Arbeidsinspectie een zelfinspectietool ontwikkeld¹². Als toezichthouder rapporteert de Arbeidsinspectie over haar inzet in programmarapportages¹³ en jaarverslag¹⁴.

Ook wil ik uw Kamer wat betreft onderzoek nog meegeven dat op dit moment een onderzoek wordt uitgevoerd via het WODC dat beoogt inzicht te bieden in de wijze waarop strafeisen en straffen door officieren van justitie en rechters worden bepaald voor delicten gepleegd tegen mensen met een publieke taak. Daarnaast heeft het tot doel om inzicht te krijgen in de straffen die worden geëist en opgelegd bij veilig publieke taak-delicten en de mate waarin bij deze delicten een strafverhoging wordt toegepast. Het onderzoek zal rond de zomer worden opgeleverd. De inhoudelijke beleidsreactie op het onderzoek wordt na de zomer aan uw Kamer verzonden. Daarnaast is er een gezamenlijk streven naar optimale registratie van aangiften vanuit verschillende VPT-doelgroepen waar dat nu nog niet het geval is, zoals bij politieke ambtsdragers. Zo kan beter inzicht worden verkregen in het aantal aangiften en de daderprofielen van de incidenten waar de verschillende doelgroepen mee te maken hebben.

Ook dit jaar vindt een evaluatie van de Eenduidig Landelijke Afspraken plaats. Deze afspraken gaan over de opsporing en vervolging van agressie en geweld gericht tegen mensen met een publieke taak. De resultaten van dit traject verwacht ik voor het einde van dit jaar aan uw Kamer aan te bieden.

¹² Zelfinspectie / inspectie / module (form) | Zelfinspectie door de Nederlandse Arbeidsinspectie

¹³ Programmarapportage Psychosociale Arbeidsbelasting 2019 - 2022 | Rapport | Nederlandse Arbeidsinspectie

¹⁴ Jaarverslag 2023 | Jaarverslag | Nederlandse Arbeidsinspectie